

Lakivaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II) (U 101/2022 vp): Lakivaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä UJ 26/2024 vp — U 101/2022 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Johanna Mäkitalo, oikeusministeriö
- asiantuntija Santeri Suominen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Yrittäjät ry

Viitetiedot

Lakivaliokunta on aiemmin antanut asiasta lausunnot LaVL 35/2022 vp ja LaVL 16/2024 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on 7.12.2022 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eräiden maksukyvyttömyyslainsäädännön osa-alueiden harmonisoinnista (COM(2022) 702 final, jäljempänä direktiiviehdotus tai ehdotus). Direktiiviehdotus on osa toimenpiteitä pääomamarkkinaunionin kehittämiseksi.

Valiokunnan lausunto LaVL 21/2024 vp

Ehdotuksesta on tarkoitus hyväksyä osittainen yleisnäkemyks oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa (12.—13.12.2024). Osittaisen yleisnäkemyksen sisältöä ja neuvottelutilannetta kuvataan tarkemmin valtioneuvoston jatkokirjelmässä.

Valtioneuvoston kanta

Suomen kannat direktiiviehdotukseen on määritelty valtioneuvoston kirjelmässä U101/2022 vp ja jatkokirjelmässä UJ 16/2024 vp, joissa todetaan mm. seuraavasti:

Suomi tukee komission ehdotuksen tavoitteita ja pitää tärkeänä sitä, että kaikissa jäsenvaltioissa maksukyvyttömyysmenettelyt toimivat tehokkaasti ja mahdollistavat mahdollisimman korkean velkojen takaisinperintäasteen myös jäsenvaltioiden rajojen yli. Suomi katsoo, että EU:n kilpailukyvyn ja pääomamarkkinaunionin kannalta on tärkeää edistää oikein kohdennettua harmonisaatiota myös maksukyvyttömyyslainsäädännön alalla rajat ylittävien maksukyvyttömyystilanteiden osalta. Harmonisoinnin tulisi edistää maksukyvyttömyysmenettelyiden tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä koko EU:ssa.

Osana viime vaiheen neuvotteluja ja saavutettavaa kokonaisratkaisua Suomi muodostaa asiassa lopullisen kannan huomioiden myös Suomen tavoitteet pääomamarkkinaunionin kehittämiseksi.

Valtioneuvosto täydentää kantaansa seuraavasti:

Valtioneuvosto katsoo, että puheenjohtajan ehdottamassa muodossa direktiiviehdotus on kehittynyt monilta osin Suomen neuvottelutavoitteiden mukaiseen suuntaan.

Takaisinsaannin, pesähoitajan ja selvittäjän tiedonsaannin ja maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevan informaatiolehden osalta artikloihin on tehty sääntelyn joustavuutta lisääviä muutoksia, mikä vastaa Suomen neuvottelutavoitteita.

Lisäksi puheenjohtajan viimeisin ehdotus osittaiseksi yleisnäkemykseksi sisältää poikkeusmahdollisuuden johdon velvollisuuteen hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn, minkä vuoksi valtioneuvosto katsoo, että kompromissiehdotus voidaan hyväksyä.

Valtioneuvosto tunnistaa tarpeen joustavuudelle erityisissä hätätilanteissa ja on avoin tarkastelemaan mahdollista puheenjohtajan kompromissia tähän liittyen direktiiviehdotuksen yleisissä säännöksissä.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti puheenjohtajan viimeisimpään ehdotukseen osittaiseksi yleisnäkemykseksi.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Käsiteltävänä on valtioneuvoston toinen jatkokirjelmä, jonka tarkoituksena on informoida eduskuntaa osittaisen yleisnäkemyksen sisällöstä ja täydentää tarpeellisilta osin valtioneuvoston kan-

Valiokunnan lausunto LaVL 21/2024 vp

taa. Saadun selvityksen mukaan direktiiviehdotus on monilta osin kehittynyt Suomen neuvottelutavoitteiden mukaiseen suuntaan.

Lakivaliokunta keskittyy lausunnossaan johdon velvollisuuteen hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn (V osasto).

Komission direktiiviehdotuksesta antamassaan lausunnossa lakivaliokunta suhtautui valtioneuvoston tavoin kielteisesti ehdotettuun johdon velvollisuuteen hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn (ks. LaVL 35/2022 vp). Valiokunta katsoi, ettei ehdotettu kaavamainen johdon velvollisuus hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn sovi Suomen maksukyvyttömyys- ja yhtiöoikeuden kokonaisuuteen, minkä vuoksi kansallisen maksukyvyttömyys- ja yhtiöoikeuden rajapinnan arviointiin ja kehittämiseen tuli jättää riittävästi liikkumavaraa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puheenjohtajan viimeisin kompromissiehdotus edellyttää komission ehdotuksen mukaisesti, että yhtiön johdolle asetetaan velvollisuus hakea maksukyvyttömäksi tullut yhtiö maksukyvyttömyysmenettelyyn kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiön johto tuli tai sen olisi pitänyt tulla tietoiseksi yhtiön maksukyvyttömyydestä. Lisäksi yhtiön johto on ehdotuksen mukaan henkilökohtaisesti vastuussa vahingosta, joka yhtiön velkojille aiheutuu hakemuksen jättämistä koskevan velvollisuuden laiminlyönnistä. Kompromissiehdotus sisältää kuitenkin poikkeusmahdollisuuden, jonka mukaan hakemusta maksukyvyttömyysmenettelyyn ei tarvitse tehdä, jos on tehnyt taloudellisista vaikeuksista ilmoituksen julkiseen rekisteriin.

Jatkokirjelmässä valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti puheenjohtajan viimeisimpään ehdotukseen osittaiseksi yleisnäkemykseksi. Viimeisin kompromissiehdotus sisältää poikkeusmahdollisuuden johdon velvollisuuteen hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn, minkä vuoksi valtioneuvosto katsoo, että kompromissiehdotus voidaan hyväksyä.

Lakivaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on valtioneuvoston kannasta poiketen katsottu, ettei ehdotusta tulisi hyväksyä edes puheenjohtajan kompromissiesityksen muodossa.

Lakivaliokunta pitää tärkeänä, että komission kaavamaiseen artiklaehdotukseen on neuvottelujen aikana saatu joustavuutta. Poikkeusmahdollisuus, jonka mukaan hakemusta maksukyvyttömyysmenettelyyn ei tarvitse tehdä, jos on tehnyt taloudellisista vaikeuksista ilmoituksen julkiseen rekisteriin, on Suomen kannalta tärkeä, sillä osakeyhtiölaissa säädetään tällaisesta ilmoitusvelvollisuudesta julkiseen rekisteriin (osakeyhtiölain 20 luvun 23 §).

Valiokunta pitää tärkeänä myös sitä, että vahingonkorvausvastuun yksityiskohdat sekä käsitteet ”johto” ja ”maksukyvyttömyys” jäävät kansallisesti määriteltäviksi. Maksukyvyttömyyden ja sen alkamisen arvioiminen voi erityisesti pienyrittäjälle olla haastavaa.

Puheenjohtajan viimeisimpään kompromissiehdotukseen sisältyy myös mahdollisuus poiketa poikkeustilanteissa direktiivin säännöksistä. Kyseinen poikkeusmahdollisuus koskee myös direktiivin säännöksiä johdon velvollisuudesta hakea yritys maksukyvyttömyysmenettelyyn, joten sekin tuo kyseiseen sääntelyyn joustavuutta kriisitilanteiden varalta.

Valiokunnan lausunto LaVL 21/2024 vp

Edellä esitettyä ja neuvottelutilannetta kokonaisuutena arvioituaan lakivaliokunta katsoo, että puheenjohtajan viimeisimpään kompromissiehdotukseen voidaan suhtautua myönteisesti.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 4.12.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Jessi Jokelainen vas
jäsen Rami Lehtinen ps
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Mika Riipi kesk
jäsen Joakim Vigelius ps
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
varajäsen Sami Savio ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila